

PATVIRTINTA
Vilniaus Gabijos progimnazijos
l. e. p. direktoriaus 2020 m. rugsėjo 4 d.
įsakymu Nr. V-4/3

VILNIAUS GABIJOS PROGIMNAZIJOS

SMURTO IR PATYČIŲ PREVENCIJOS IR INTERVENCIJOS VYKDYMO TVARKOS APRAŠAS

I. BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo Vilniaus Gabijos progimnazijoje (toliau – Progimnazija) tvarkos aprašo (toliau – Aprašas) paskirtis – padėti progimnazijos bendruomenei užtikrinti sveiką, saugią, užkertančią kelią smurto, prievartos apraiškoms aplinką, kuri yra psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugi.

2. Aprašas nustato smurto ir patyčių stebėsenos, prevencijos ir intervencijos vykdymą progimnazijoje.

3. Aprašas remiasi šiais principais:

3.1. į smurtą ir patyčias būtina reaguoti nepriklausomai nuo jų turinio (dėl lyties, seksualinės orientacijos, negalios, religinės ar tautinės priklausomybės, išskirtinių bruožų ar kt.) ir formos;

3.2. kiekvienas Progimnazijos administracijos atstovas, pedagogas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, pastebėjęs ar sužinojęs apie smurtą ir / ar patyčias, turi reaguoti ir stabdyti;

3.3. veiksmų turi būti imamas visais atvejais, nepriklausomai nuo pranešančiųjų apie smurtą ir / ar patyčias amžiaus ir pareigų bei nepriklausomai nuo besityčiojančiųjų ar patiriančių smurtą ir / ar patyčias amžiaus ir pareigų;

4. Apraše vartojamos sąvokos:

4.1. **smurtas** – tyčiniai veiksmai, pažeidžiantys kito žmogaus teises ir sukeltys fizinį ar dvasinį skausmą, žalojantys fizinę ir psichinę sveikatą.

4.2. **patyčios** – psichologinę ar fizinę jėgos persvarą turinčio asmens ar asmenų grupės

tyčiniai, pasikartojantys veiksmai siekiant pažeminti, įžeisti, įskaudinti ar kaip kitaip sukelti psichologinę ar fizinę žalą kitam asmeniui.

4.2.1. patyčios gali būti **tiesioginės** (atvirai puolant ir/ar užgauliojant) ir / ar **netiesioginės** (skaudinant be tiesioginės agresijos):

4.2.1.1. **žodinės patyčios**: pravardžiavimas, grasinimas, ujimas, užgauliojimas, užkabinėjimas, erzinimas, žeminimas ir kt.;

4.2.1.2. **fizinės patyčios**: mušimas, spardymas, spaudimas, dusinimas, užkabinėjimas, turtinė žala ir kt.;

4.2.1.3. **socialinės patyčios**: socialinė izoliacija arba tyčinė atskirtis, gandų skleidimas ir kt.;

4.2.1.4. **elektroninės patyčios**: skaudinančių ir gąsdinančių asmeninių tekstinių žinučių ir / ar paveikslėlių siuntinėjimas, viešų gandų skleidimas, asmeninių duomenų ir komentarų skelbimas, tapatybės pasisavinimas siekiant sugriauti gerą vardą arba santykius, pažeminti ir kt.;

4.3. **vaiko nepriežiūra** – tėvų ar kitų vaiko atstovų pagal įstatymą ar už vaiko priežiūrą atsakingo asmens nuolatinis vaikui būtinų fizinių, emocinių ir socialinių poreikių netenkinimas ar aplaidus tenkinimas, dėl kurio buvo sutrikdyta jo sveikata ar normali raida arba sukeltas pavojus vaiko gyvybei, sveikatai ar normaliai raidai;

4.4. **smurtą ir patyčias patiriantis vaikas** – mokinys, iš kurio yra tyčiojamasi ir/ar smurtaujama;

4.5. **besityčiojantysis/smurtautojas** – vaikas ar suaugęs, inicijuojantis patyčias/smurtą ir/ar prisidedantis prie jų;

4.6. **smurtą ir patyčias patiriantis suaugęs** – administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas Progimnazijos darbuotojas, iš kurio tyčiojasi arba prieš kurį smurtauja mokinys (-iai);

4.7. **smurto ir patyčių stebėtojas** – mokinys, matantis ar žinantis apie smurtą ir/ar patyčias;

4.8. **smurto ir patyčių prevencija** – veikla, skirta patyčių rizikai mažinti imantis Progimnazijos bendruomenės narių (vaikų, administracijos atstovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų, kitų darbuotojų, tėvų (globėjų, rūpintojų) švietimo, informavimo ir kitų priemonių;

4.9. **smurto ir patyčių intervencija** – Progimnazijos vadovo ir administracijos narių, vaiko gerovės komisijos narių, klasių vadovų, mokytojų, švietimo pagalbos specialistų ir kitų Progimnazijos darbuotojų koordinuoti veiksmai, orientuoti į smurto ir patyčių stabdymą;

4.10. **smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos stebėseną** – smurto ir/ar patyčių situacijos Progimnazijoje stebėjimas, renkant, analizuojant faktus ir informaciją, svarbią šio reiškinių geresniam pažinimui bei valdymui, reiškinių tolimesnės raidos ir galimo poveikio prognozavimas.

II. SMURTO IR PATYČIŲ STEBĖSENA IR PREVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

5. Smurto ir / ar patyčių prevencija ir intervencija yra svarbi Progimnazijos veiklos dalis, kurios planavimu, organizavimu ir stebėseną rūpinasi Progimnazijos vadovas, Vaiko gerovės komisijos (toliau – VGK) nariai, klasių vadovai, direktoriaus pavaduotojai ugdymui, o jos vykdyje dalyvauja visi Progimnazijos bendruomenės nariai.

6. Smurto ir / ar patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos įgyvendinimą koordinuoja VGK, kuri kasmet:

6.1. inicijuoja ir koordinuoja anoniminės vaikų apklausos vykdymą ir apibendrina jos rezultatus;

6.2. surenka apibendrintus duomenis iš klasių vadovų ar direktoriaus pavaduotojų ugdymui dėl Progimnazijoje fiksuotų pranešimų apie patyčias ir atlieka jų analizę;

6.3. remiantis apklausos ir pranešimų apie smurtą ir/ar patyčias analizės duomenimis, rengia patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių planą;

6.4. aptaria turimą informaciją, svarsto prevencijos ir intervencijos priemonių taikymo plano turinį VGK posėdyje;

6.5. teikia siūlymus Progimnazijos vadovui dėl smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos priemonių įgyvendinimo Progimnazijoje, Progimnazijos darbuotojų kvalifikacijos tobulinimo smurto ir patyčių prevencijos ar intervencijos srityje ir kitais klausimais;

6.6. atlieka kitus Progimnazijos Apraše numatytus veiksmus.

III. PATYČIŲ INTERVENCIJA PROGIMNAZIJOJE

7. Visais įtariamų ir realių smurto ir / ar patyčių atvejais kiekvienas Progimnazijos administracijos atstovas, mokytojas ar švietimo pagalbos specialistas, kitas darbuotojas reaguodamas (1 priedas):

7.1. įsikiša įtarus ir / ar pastebėjus smurtą ir / ar patyčias – nutraukia bet kokius tokį įtarimą keliančius veiksmus;

7.2. primena mokiniui, kuris smurtauja ir / ar tyčiojasi, Progimnazijos nuostatas ir elgesio taisykles;

7.3. įvardija mokiniui, kad toks elgesys laikomas patyčiomis / smurtu, kuris Progimnazijoje netoleruojamas, taip pat paaiškina galimas pasekmes – pranešimą klasės vadovui arba klasės vadovui nesant – pagalbos mokiniui specialistams, Progimnazijos administracijai, VGK pirmininkui;

7.4. įvertina tikėtiną tolesnę grėsmę patiriančiajam smurtą / patyčias ir užtikrina jo saugumą;

7.5. prireikus, kreipiasi į pagalbą galinčius suteikti asmenis (tėvus (globėjus, rūpintojus) ar Progimnazijos darbuotojus), institucijas (pvz., policiją, greitąją pagalbą);

7.6. apie įtariamas ir/ar įvykusias patyčias ir/ar smurtą informuoja klasės vadovą (jo nesant, švietimo pagalbos specialistą, VGK pirmininką, Progimnazijos administracijos atstovą), kuris imasi veiksmų, numatytų Apraše (žr. 8);

7.7. užpildo „Patyčių atvejo aprašymo lapą“ (2 priedas) (jei ne klasės vadovas – perduoda tos klasės vadovui);

7.8. užregistruoja smurto/patyčių atvejį Smurto ir patyčių atvejų registravimo žurnale (5 priedas), kuris yra pas VGK pirmininką.

Pastaba. Pranešimas apie patyčias ir smurtą pateikiamas tą pačią dieną arba kitą darbo dieną.

8. Klasės vadovas gavęs informaciją apie įtariamas ir / ar įvykusias patyčias:

8.1. išsiaiškina situaciją laikydamasis konfidencialumo principų, nustato, ar tai smurto / patyčių atvejis;

8.2. asmeniškai organizuoja individualius pokalbius su smurto ir / ar patyčių dalyviais (nukentėjusiuoju, skriaudėju, bei pagal poreikį – su stebėtojais);

8.3. informuoja tėvus (globėjus, rūpintojus) ne vėliau kaip kitą darbo dieną, esant poreikiui kviečia juos dalyvauti pokalbiuose, ir pasiūlo įvairių bendradarbiavimo ir pagalbos mokiniams būdų;

Pastabos

1. Su kiekvienu patyčių dalyviu reikėtų kalbėtis atskirai.

2. Svarbu šiuos pokalbius fiksuoti, esant galimybei – aprašyti.

3. Galima pasinaudoti „Individualaus pokalbio aprašymo lapu“ (žr. 3 priedą).

8.4. rekomenduoja ir organizuoja socialinę, pedagoginę, psichologinę pagalbą;

8.5. vykdo tolesnę smurto ir patyčių situacijos stebėseną;

8.6. apie patyčių faktą, atliktus ir planuojamus veiksmus žodžiu informuoja VGK pirmininką;

8.7. aptaria tolimesnius veiksmus su VGK pirmininku;

8.8. pradeda pildyti pranešimo apie smurtą ir patyčias formą (2 priedas) ne vėliau kaip kitą darbo dieną / pildo toliau, jei gauna iš kito darbuotojo;

8.8.1. užpildytą formą (2 priedas) perduoda VGK pirmininkui;

8.9. pasikartojus smurto ir/ar patyčių situacijai:

8.9.1. kviečia visus patyčių dalyvius ir jų tėvus (globėjus, rūpintojus) pakartotinio pokalbio (gauta informacija surašoma „Individualaus pokalbio aprašymo lape“ (žr. 3 priedą));

8.9.2. imasi spręsti patyčių atvejį kreipdamasis į pagalbos specialistus;

8.9.3. patyčioms nesiliaujant klasės vadovas, sukaupęs individualių pokalbių metu surinktą medžiagą apie smurtą ir suteiktą pagalbą, inicijuoja VGK posėdį.

9. Pagalbos mokiniui specialistai (socialinis pedagogas, psichologas):

9.1. gavęs informaciją iš klasės vadovo, kad situacija nesikeičia ir smurtas ir / ar patyčios nesiliauja, vykdo individualius pokalbius su patyčių dalyviais. Esant galimybei pokalbyje dalyvauja klasės vadovas ir asmuo pastebėjęs smurtą/patyčias;

9.2. perduoda informaciją tėvams (globėjams, rūpintojams) ne vėliau kaip kitą darbo dieną;

9.3. rekomenduoja ir organizuoja socialinę pedagoginę, psichologinę arba kitą pagalbą;

9.4. informuoja VGK pirmininką;

9.5. bendradarbiauja su klasės vadovu, stebi situaciją.

10. Vaiko gerovės komisija, įvertinusi turimą informaciją:

10.1. Numato pagalbos planą (pvz. individualūs pokalbiai su skriaudėju, skriaudžiamuoju, stebėtojais, jų tėvais, klase, kt. priemonės), supažindina su jo nevykdymo pasekmėmis skriaudėją ir jo tėvus (globėjus, rūpintojus); esant poreikiui koreguoja pagalbos planą (4 priedas);

10.2. informuoja Progimnazijos vadovą apie esamą situaciją;

10.3. atlieka kitus Progimnazijos Apraše numatytus veiksmus (stebi situaciją, analizuoja, organizuoja pakartotinius susirinkimus situacijai įvertinti);

10.4. patyčioms nesiliaujant kreipiamasi pagalbos į atitinkamas institucijas.

11. Mokiniui smurtavus ir/ar pasityčiojus iš administracijos atstovo, mokytojo, švietimo pagalbos specialisto ar kito darbuotojo, asmuo pastebėjęs ir / ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias, turėtų informuoti Progimnazijos vadovą, kuris imasi Apraše ar kituose Progimnazijos dokumentuose

numatytų veiksmų.

12. Administracijos atstovui, mokytojui, švietimo pagalbos specialistui ar kitam Progimnazijos darbuotojui smurtavus ir/ar pasityčiojus iš mokinio, asmuo pastebėjęs ir/ar įtaręs smurtą ir/ar patyčias turėtų informuoti Progimnazijos vadovą, kuris imasi Apraše ar kituose Progimnazijos dokumentuose numatytų veiksmų.

13. Progimnazijos vadovas, sužinojęs apie Progimnazijos darbuotojo patiriamą smurtą ir/ar patyčias arba Progimnazijos darbuotojo smurtą ir / ar tyčiojimąsi, privalo nedelsdamas imtis priemonių.

14. Kitiems smurto ir/ar patyčių dalyviams pagal individualius poreikius Progimnazijos teikiama švietimo pagalbos specialistų ar pedagogų pagalba.

15. Tais atvejais, kai smurtą ir/ar patyčias patiria Progimnazijos administracijos atstovas, mokytojas, švietimo pagalbos specialistas ar kitas darbuotojas, esant poreikiui, pagalba teikiama, nukreipiant į Savivaldybės švietimo pagalbos įstaigą.

IV. BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

16. Visi dokumentai ir duomenys, susiję su vaiku ir jo asmeniniu gyvenimu, yra konfidencialūs ir naudojami tik tiek, kiek tai būtina atsakingiems fiziniams ar juridiniams asmenims atlikti pavestas funkcijas, užtikrinti mokinio teises ir teisėtus interesus.

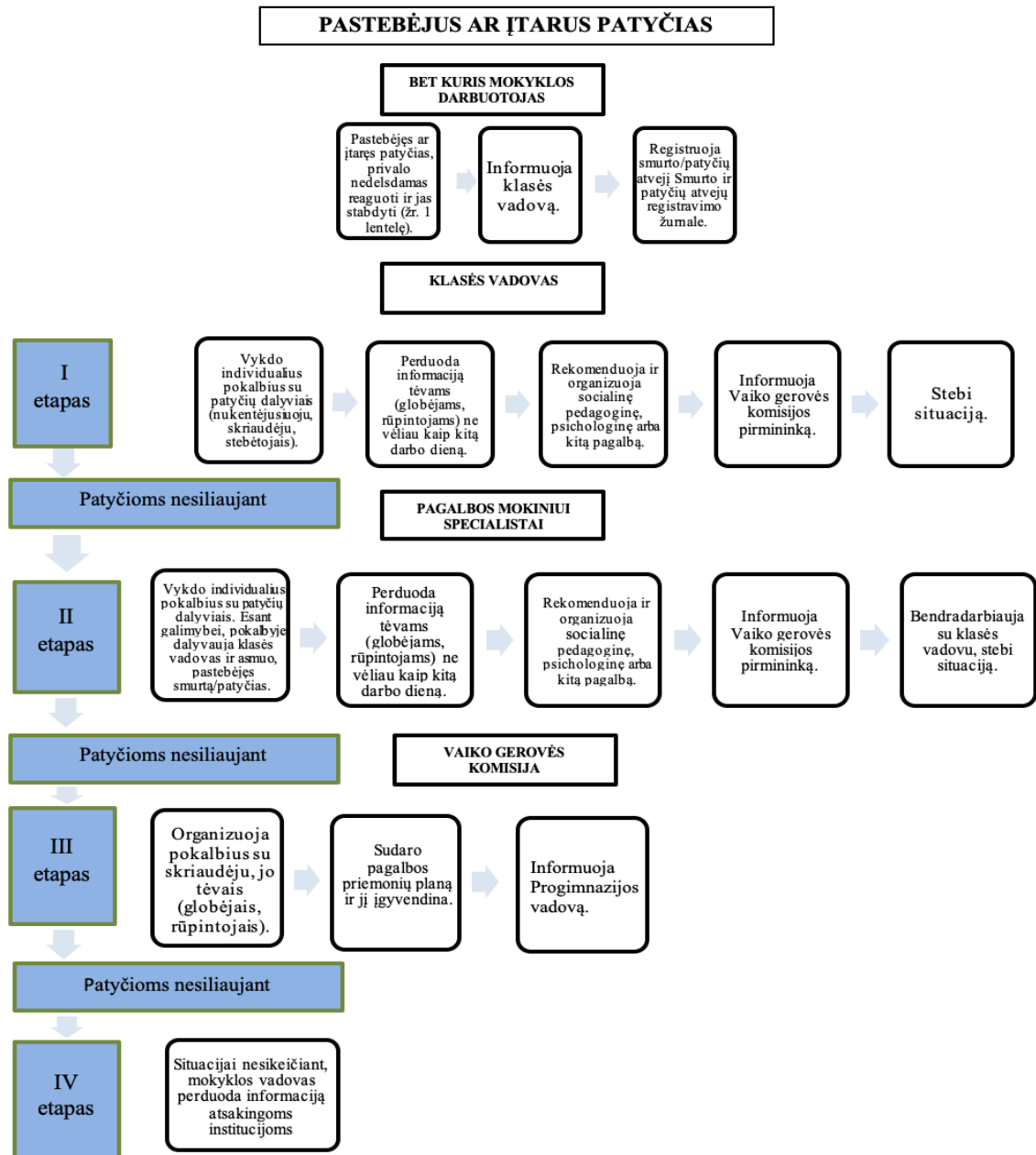
17. Visi Progimnazijos bendruomenės nariai supažindinami su Aprašu pasirašytinai.

18. Mokiniai bei mokinių tėvai su tvarka, reglamentuota Apraše, supažindinami tėvų susirinkimo metu ir patvirtina tai savo parašu.

19. Aprašas skelbiamas internetinėje svetainėje.

20. Aprašas parengtas vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, Lietuvos Respublikos vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymu, kitais įstatymų įgyvendinamaisiais teisės aktais.

REAGAVIMO Į PATYČIAS IR / AR SMURTAŲ PLANAS / EIGA PROGIMNAZIJOJE

DARBUOTOJO VEIKSMAI PASTEBĖJUS AR ĮTARUS PATYČIAS

1 LENTELE

Pastebėjus patyčias	Įtarus patyčias
<ul style="list-style-type: none"> • Stebėkite situaciją dar keletą sekundžių, kad įsitikintumėte, jog tai išties patyčios. • Nedelsdami įsikiškite, griežtai, bet nepiktai paaiškinkite mokiniams, kaip vertinate matytus faktus. • Nesileiskite į diskusijas su mokiniais, nes neretai skriaudėjai bando melagingai nušviesti faktus. • Priminkite patyčių dalyviams elgesio mokykloje taisykles. • Palaikykite mokinį, kuris patyrė patyčias. Tik nepersistenkite: pakanka žvilgsnio arba priminimo kitiems, kad niekas neturi patirti patyčių ir kad mokykla griežtai nepritaria smurtui. • Išsiveskite skriaudėją. Bet jeigu pastebėsite, kad patyčias patyręs vaikas jaučiasi nesaugiai, pasiūlykite jam laikiną saugesnę vietą, pvz.: skaityklą, valgyklą ar kt. • Praneškite apie įvykį patyčių dalyvių klasės vadovams, o iškilus būtinybei – socialiniam pedagogui / direktoriaus pavaduotojui ugdymui. 	<ul style="list-style-type: none"> • Pasikalbėkite su kitais Progimnazijos darbuotojais. Galbūt jie pastebėjo kokių nors patyčių požymių. Prireikus užsirašykite kolegų pastebėjimus. • Pasikalbėkite su vaiku, kuris, jūsų manymu, galbūt patiria patyčias, apie tai, kaip jis jaučiasi Progimnazijoje. Patikinkite, kad jis bet kada gali pasikalbėti su jumis ar kitu suaugusiuoju, kuriuo pasitiki mokykloje. Iškilus poreikiui pasišnekėkite su mokinio tėvais. Tik nesidalykite skubotais įtarimais, visų pirma neišklausę tėvų. • Pasikalbėkite su kitais galimais patyčių dalyviais. Tik nesidalykite savo samprotavimais ar pokalbio su kitais vaikais detalėmis. Konfidencialumas yra ypač svarbus, kad nesusvyruotų vaikų pasitikėjimas jumis! • Įvertinkite visų pokalbių rezultatus su mokyklos socialiniu pedagogu, psichologu arba direktoriaus pavaduotoju ugdymui. • Jei jums kyla įtarimų dėl patyčių ne jūsų kuruojamoje klasėje, informuokite apie tai minėtos klasės vadovą. • Vykdykite kitus veiksmus, numatytus Progimnazijos reagavimo į patyčias programoje.

VILNIAUS GABIJOS PROGIMNAZIJA

SMURTO / PATYČIŲ ATVEJO APRAŠYMO LAPAS

Nr. _____

(data)

(registracijos žurnale)

Pranešusiojo apie smurtą/patyčias vardas, pavardė, pareigos:.....

.....

Kada įvyko patyčios (data, val.):

.....

Kur įvyko patyčios:

.....

Kokia patyčių forma¹ panaudota:

Žodinės

Fizinės

Socialinės

Kibernetinės arba elektroninės

Vaiko, patyrusio patyčias vardas, pavardė, amžius, klasė:.....

Vaiko (-ų), kuris (-ie) tyčiojosi vardas (-ai), pavardė (-ės), klasė (-ės):.....

.....

Vaiko (-ų), stebėjusio (-ių) patyčias, vardas (-ai), pavardė (-ės), klasė (-ės):.....

.....

Kita informacija apie įvykį:

.....

.....

Pildė:

.....

(Vardas Pavardė, Parašas)

¹Fizinės – vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspyrimas, kumščiajimas, apspjovimas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.).

Žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt.

Kibernetinės arba elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas

Veiksmi, rezultatai po pranešimo (klasės vadovas, pildo atvejį kuriojantis asmuo):

Pildo:
(Vardas Pavardė, parašas)

Data:.....Veiksmi, rezultatai.....
.....
.....

Data:.....Veiksmi, rezultatai.....
.....
.....

Data:.....Veiksmi, rezultatai.....
.....
.....

Data:.....Veiksmi, rezultatai.....
.....
.....

Data:.....Veiksmi, rezultatai.....
.....
.....

INDIVIDUALAUS POKALBIO APRAŠYMO LAPAS

_____ (data)

Pokalbio dalyvis (-iai) (patyčių dalyvio (-ių) vaidmuo (-enys), kt.):

.....

Trumpas situacijos iki individualaus
pokalbio aprašas (patyčių forma, dalyviai,
panaudoti sprendimo būdai):

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Individualaus pokalbio rezultatas:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Individualaus pokalbio tikslas:

.....
.....
.....

Individualaus pokalbio aprašas:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

Individualų pokalbį vedė:

Smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo
Vilniaus Gabijos progimnazijoje tvarkos aprašo
4 priedas

PAGALBOS PLANAS

(data)

Pagalbos planas, skirtas:

.....
.....

Laikotarpis, per kurį bus įgyvendinamas planas:.....

Kiekvieno plano įgyvendinimo dalyvio įsipareigojimai:

Mokinio:.....
.....

Tėvų ar globėjų:

.....
.....

Klasės auklėtojo ar kuratoriaus:

.....
.....

Pagalbos teikimo vaikams specialistų:

.....
.....

Vaiko gerovės komisijos:

.....
.....
.....

Plano dalyviai:

(Vardas Pavardė, parašas)

.....

(Vardas Pavardė, parašas)

.....

(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

.....
(Vardas Pavardė, parašas)

SMURTO IR PATYČIŲ REGISTRAVIMO ŽURNALO PILDYMO PAVYZDYS

Data	Pranešusiojo vardas, pavardė, pareigos	Naudotos patyčių formos F, Ž, K, S	Smurtą / patyčias patyrė		Smurtavo / tyčiojosi		Pastabos
			M (klasė) S	Mot. Vyr.	M (klasė) S	Mot. Vyr.	
2020-04-03	Vardas Pavardė, dalyko mokytoja	Ž, F	M (5 a)	Mot.	M (5 a)	2 mot. 1 vyr.	Informuota klasės vadovė ir tėvai
2020-04-03	Vardas Pavardė, dalyko mokytojas	Ž	M (7 c)	Vyr.	M (7 c)	3 vyr.	Prieš dalyko pamoką vaikai tyčiojosi iš bendraklasio. Pasakyta klasės vadovei.

Fizinės – vaiko užgauliojimas veiksmais (pargriovimas, įspjrimas, kumščiajimas, apspjovimas, daiktų atiminėjimas ar gadinimas ir pan.).

Žodinės – pravardžiavimas, grasinimas, užgauliojimas, erzinimas, žeminimas žodžiais ir kt.

Kibernetinės arba elektroninės – patyčios, vykstančios socialiniuose tinkluose, kitose interneto vietose arba (ir) naudojant mobiliuosius telefonus (nemalonių žinučių arba elektroninių laiškų rašinėjimas, skaudinantis bendravimas

pokalbių kambariuose, vaiko asmeninio gyvenimo detalių viešinimas, ir pan.).

Socialinės – įvairūs gąsdinantys, bauginantys gestai, ignoravimas, siekiant parodyti, kad vaikas yra nepageidaujamas ar atstumiamas.